

บทที่ 1

ความหมายและความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน

โรงเรียนเป็นหน่วยสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้วโรงเรียนมีหน้าที่อยู่ 4 ประการ คือ งานวิชาการ งานบริการชุมชนและสังคม งานการค้นคว้าวิจัยและงานทำนุบำรุงรักษามรดกทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ในการทำหน้าที่ดังกล่าวต่าง ๆ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะได้ดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ระบุไว้จากแนวคิดของนักบริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน พอประมวลได้ว่า ภารกิจสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนมี 3 ประการใหญ่ ๆ คือ การบริหารด้านวิชาการ การบริหารงานด้านกิจการนักเรียนและการบริหารงานธุรการ งานทั้งสามฝ่ายมีความสำคัญสำหรับการบริหารโรงเรียนและเป็นสิ่งที่จะแยกเป็นอิสระจากกันไต่ยาก ทั้งนี้เพราะงานทั้งสามมีความผูกพันและสนับสนุนซึ่งกันและกันผู้บริหารการศึกษาย่อมต้องให้ความสำคัญแก่ทั้งสามฝ่ายเพื่อความราบรื่นในการบริหารและความเจริญงอกงามก้าวหน้าของนักเรียน

การบริหารกิจการนักเรียนช่วยในการเสริมทักษะและเพิ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนได้มีโอกาสปะทะและพบจริง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถปรับตัว แก้ปัญหาวิเคราะห์ปัญหา และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การบริหารกิจการนักเรียนเป็นการดำเนินกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการสอนในห้องเรียน โดยปกติเป็นงานที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ กฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการและงานการจัดบริการต่าง ๆ การจัดกิจการนักเรียนเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อนนักเรียนจะเข้ามาเรียนในโรงเรียนและจะต้องติดตามดูแลต่อไปเมื่อนักเรียนจบจากโรงเรียนไปแล้ว การบริหารกิจการนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าสถานศึกษาแต่ส่วนมากจะมอบหมายให้ผู้ช่วยทำหน้าที่แทน

จุดประสงค์

หลังจากศึกษาบทที่ 1 แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. บอกความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนได้
2. อธิบายความหมายและขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียนได้
3. ระบุหลักการจัดกิจการนักเรียนได้
4. เขียนรายงานการบริหารกิจการนักเรียนได้
5. สรุปสาระสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนได้

การบริหารกิจการนักเรียนมีความสำคัญอย่างไร

ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะของนักเรียนคือหอสมควร การจัดการเรียน การสอน การจัดประสบการณ์ให้กับนักเรียนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมถูกต้องและธรรมชาติของนักเรียน ในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลำพังการจัดการเรียน การสอนเฉพาะในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอ การดำเนินกิจการ นักเรียนในด้านต่าง ๆ จะช่วยเสริมทักษะและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น งานด้านกิจการนักเรียนจึงมีความจำเป็น และความสำคัญดังนี้

1. โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถาบันอื่น ๆ และสถาบันเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดความต้องการของบุคคลและบทบาทของโรงเรียนนักเรียนมาโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในอันที่จะออกไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่สับสนและซับซ้อนได้อย่างมีความสุข การจัดกิจการนักเรียนจะเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมได้มาก

2. การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้นักเรียนได้มีประสบการณ์และเรียนรู้กว้าง-
ขวางยิ่งขึ้น
3. การบริหารกิจการนักเรียนเป็นความพยายามของโรงเรียนที่จะหาหนทางควบคุม
พลังกายและพลังความคิดของนักเรียน เพื่อให้แสดงออกในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและ
สังคม
4. การจัดประสบการณ์การศึกษานอกห้องเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร
กิจการนักเรียนจะช่วยเสริมให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นคนที่สมบูรณ์
5. การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน จะช่วยให้นักเรียนรักโรง-
เรียนไม่ทำลายโรงเรียน และชื่อเสียงของโรงเรียน
6. กิจกรรมนักเรียนในหลาย ๆ อย่าง เป็นการส่งเสริมอาชีพรอง

การบริหารกิจการนักเรียนมีความหมายและขอบข่ายอย่างไร

ความหมายและขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียน

กิจการนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของงานการบริหารโรงเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ
นักเรียนในทุกด้าน ซึ่งอาจแยกได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้ (เชาวน์ มณีวงศ์ 2527 : 13)

1. งานกิจการนักเรียนที่เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการหรือนโยบาย
ของรัฐบาล เช่น การรับนักเรียน งานทะเบียนนักเรียน วินัยและการลงโทษ เป็นต้น
2. การจัดบริการต่าง ๆ เท่าที่โรงเรียนและผู้บริหารจะพึงจัดให้ได้ตามกำลัง
ความสามารถ ได้แก่ งานแนะแนว อาหารกลางวัน สุขภาพอนามัย ส่งเสริมวิชาการ
สภากีฬาหรือกรรมการนักเรียน เป็นต้น

การจัดกิจกรรมนักเรียนมีหลักการสำคัญอย่างไร

การจัดกิจกรรมนักเรียนต้องเริ่มตั้งแต่ก่อนที่นักเรียนจะเข้ามาเรียนในโรงเรียนและจะต้องติดตามดูแลต่อไป

เมื่อพิจารณาการจัดกิจกรรมนักเรียนในลักษณะที่เป็นกระบวนการบริหาร อันประกอบด้วย ตัวนำเข้า (Input) กระบวนการผลิต (Process) และผลผลิต (Product) ในการจัดกิจกรรมนักเรียน ควรจะได้คำนึงถึงองค์ประกอบของกระบวนการบริหารกิจกรรมนักเรียน ดังนี้

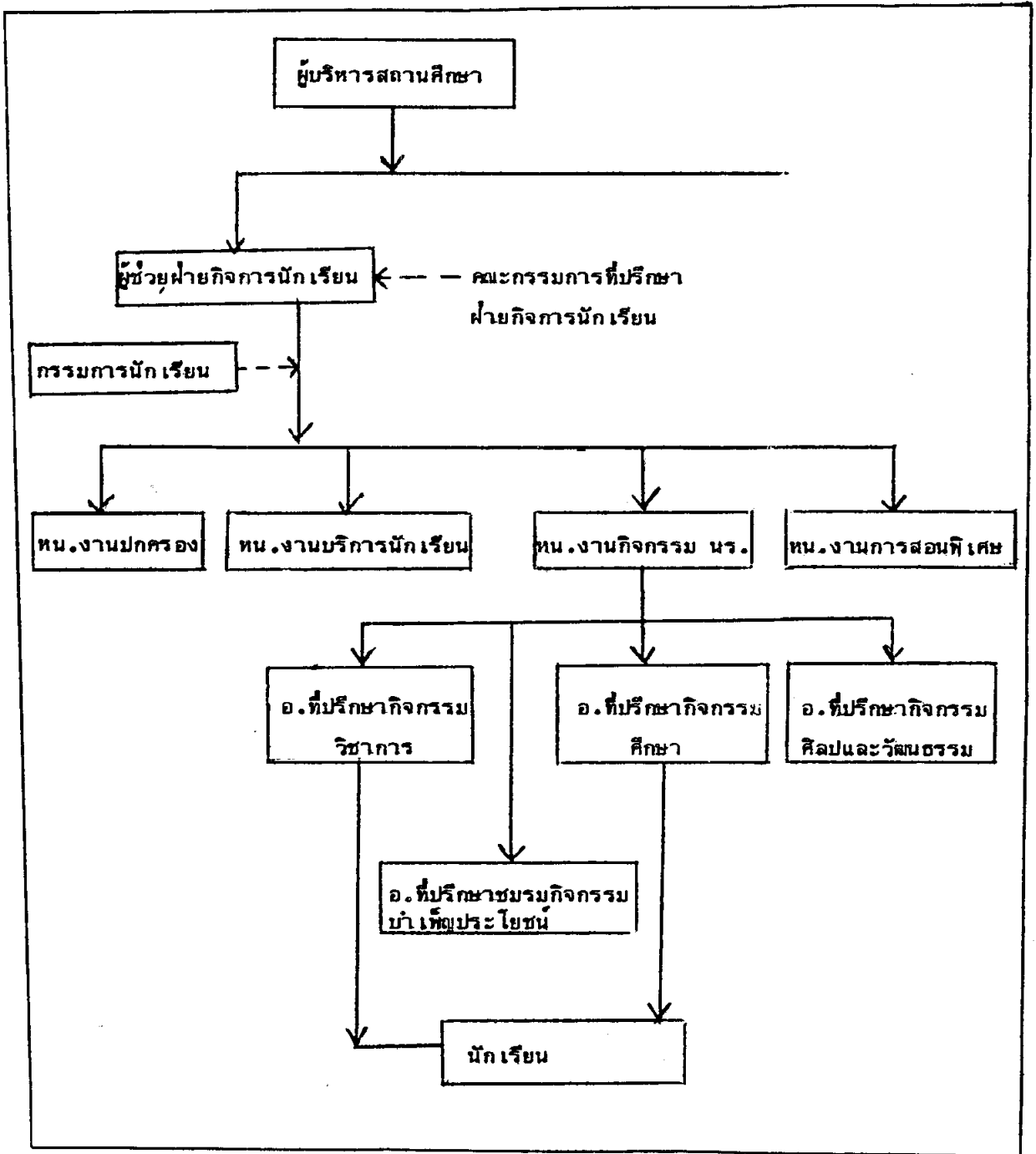
1. ตัวนำเข้า หมายถึง ตัวนักเรียนรวมทั้งทรัพยากรบริหารต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการบริหารกิจกรรมนักเรียน เช่น วัสดุอุปกรณ์ กำลังคน เงิน เป็นต้น
2. กระบวนการผลิต หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจกรรมนักเรียน ซึ่งนอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติแล้ว
3. ผลผลิต ผลผลิตของกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน คือ ศิษย์เก่า ผลผลิตนี้จะเป็นตัวชี้ถึงประสิทธิภาพในการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนด้วย ซึ่งอาจดูได้จากการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ และเป็นสมาชิกของสังคมต่อไป

โรงเรียนควรกำหนดสายงานของการบริหารกิจกรรมนักเรียนอย่างไร

งานด้านกิจกรรมนักเรียนเป็นความรับผิดชอบประการหนึ่งของหัวหน้าสถานศึกษา แต่เนื่องจาก กิจกรรมนักเรียนมีขอบข่ายกว้างขวาง จึงจำเป็นต้องมีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนที่รับผิดชอบงานด้านการบริหารกิจกรรมนักเรียนโดยตรง ซึ่งส่วนมากเรียกว่า "ผู้ช่วยฝ่ายกิจกรรมนักเรียน" ผู้ช่วยฝ่ายกิจกรรมนักเรียน ดูแลงานด้านการบริหารกิจกรรมนักเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ

บริการแนะแนว คู่มือ สวัสดิการความเป็นอยู่ของนักเรียน การปกครองวินัย

สายงานการบริหารและบังคับบัญชาด้านกิจการนักเรียน อาจเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

สาระสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนมีอะไรบ้างให้นักศึกษาสรุปตามความ เข้าใจของตนเอง?

การบริหารกิจการนักเรียนเป็นภารกิจหน้าที่ที่สำคัญจะจำเป็นประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารกิจการนักเรียนเป็นสิ่งที่ต้องจัดดำเนินการตั้งแต่อนักเรียนจะเข้ามาเรียนในโรงเรียน ไปจนกระทั่งการติดตามนักเรียนเมื่อจบการศึกษาออกไปจากโรงเรียนแล้ว การบริหารกิจการนักเรียนมีขอบข่ายกว้างขวางและครอบคลุมงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน โดยปกติการบริหารกิจการนักเรียนครอบคลุมงานต่าง ๆ ดังนี้

1. การดำเนินการก่อนเข้าเรียนและพ้นจากโรงเรียน
2. การจัดสวัสดิการนักเรียน
3. การบริหารเกี่ยวกับระเบียบวินัย
4. การจัดกิจกรรมนักเรียน
5. การจัดกิจกรรมเสริมการสอน

ในการบริหารกิจการนักเรียนนั้น อาจารย์ใหญ่อาจรับผิดชอบด้วยตนเองก็ได้ แต่ส่วนมากจะมอบหมายให้ผู้ช่วยฝ่ายปกครองหรือฝ่ายกิจการนักเรียนทำหน้าที่แทน การบริหารกิจการนักเรียนอาจบริหารโดยบุคคลหรือคณะบุคคลก็ได้